

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobce: Ing. M. K.**, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2006, č. j. 34 Cad 114/2004 - 25,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **ne má** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou podanou prostřednictvím žalované domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 2. 7. 2004, č. X, neboť nesouhlasil se způsobem výpočtu starobního důchodu. Krajský soud v Brně tuto žalobu usnesením ze dne 14. 9. 2006, č. j. 14 Cad 114/2004 - 12, odmítl pro překážku věci rozsouzené. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel dne 7. 11. 2006 kasační stížnost, v níž požádal o ustanovení zástupce, a to s vysokoškolským právním vzděláním.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 12. 12. 2006, č. j. 34 Cad 114/2004 - 25, návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů stěžovateli zamítl. V odůvodnění poukázal na ustanovení § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u kterého jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, jímž může být advokát. K ustanovení zástupce tedy může dojít při současném splnění dvou podmínek, a to jde-li o účastníka, u něhož jsou splněny podmínky

pro osvobození od soudních poplatků (i když je řízení od soudních poplatků osvobozeno), a současně je to potřeba k ochraně jeho práv. Krajský soud v Brně konstatoval, že v případě stěžovatele není splněna podmínka první, neboť jak vyplývá z formuláře o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, který na výzvu soudu doložil stěžovatel dne 22. 11. 2006, poměry žalobce osvobození od soudních poplatků neodůvodňují. Krajský soud uvedl, že podle nařízení vlády č. 505/2005 Sb. činí částka životního minima, která se považuje za potřebnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana, činí 2400 Kč. Částka životního minima, která se považuje podle zákona o životním minimu za potřebnou k zajištění nezbytných nákladů na domácnost činí 2630 Kč, žijí-li v domácnosti dvě osoby. Celkem tedy činí částka životního minima pro stěžovatele 7340 Kč. Vzhledem k tomu, že stěžovatel pobírá invalidní důchod ve výši 11 000 Kč a jeho manželka starobní důchod ve výši 7000 Kč, a vzhledem k tomu, že sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby ve věcech důchodového pojištění činí podle advokátního tarifu 500 Kč do 1. 9. 2006, krajský soud podmínky pro ustanovení zástupce zřad advokátů neshledal. Usnesení krajského soudu bylo stěžovateli doručeno dne 18. 12. 2006.

Toto usnesení stěžovatel dne 20. 12. 2006 napadl kasační stížností, přičemž poukazuje na to, že podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jsou spory ve věcech důchodového pojištění od poplatku osvobozeny, tudíž mu není jasné, proč krajský soud rozhodoval o otázce osvobození od soudních poplatků. Dále stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že ustanovení § 35 odst. 2 s. ř. s. jednoznačně používá obrat „může“ a zákon umožňuje použít podle § 64 s. ř. s. pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části o. s. ř., ale zároveň ve svém ustanovení § 105 odst. 2 stanoví, že stěžovatel je povinen být zastoupen advokátem. Stěžovatel uvedl, že s ohledem na tato ustanovení nechápe postup krajského soudu, neboť podle jeho názoru mu má ze zákona ustanovit zástupce zřad advokátů nebo požádat advokátní komoru o přidělení advokáta znalého důchodové problematiky.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Z kasační stížnosti je možné dovodit, že stěžovatel uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), tedy napadá usnesení krajského soudu pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel namítá nezákonnost napadeného usnesení, kterou spatřuje v tom, že mu krajský soud měl ustanovit zástupce, neboť podle svého mínění splňuje obě podmínky pro jeho ustanovení.

Podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny kumulativně dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. V projednávané věci krajský soud dospěl k závěru, že nebyla splněna první podmínka. Sporným tedy je, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

Stěžovatel poukazuje na to, že soud neměl vůbec tuto otázku zkoumat, neboť sám spor, o nějž jde in merito, je od soudních poplatků osvobozen. K tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že tento postřeh stěžovatele je sice správný, ale pro zkoumání podmínek, za nichž je možné účastníku řízení ustanovit zástupce z řad advokátů podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., nemá žádného významu. Předpoklad být osvobozen od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 35 odst. 5 ve spojení s ust. § 36 odst. 3 je objektivním znakem a kritériem, a to znakem zcela nezávislým na skutečnosti, zda konkrétní řízení je či není poplatkem zatíženo. Toto kritérium je odvozeno od objektivní schopnosti či neschopnosti účastníka nést majetkové zatížení spojené s vedením sporu. Nelze tedy souhlasit s názorem stěžovatele, že krajský soud neměl zjišťovat jeho majetkové a výdělkové poměry. Naopak tak učinit musel, protože pouze a jenom skutečné majetkové poměry jsou skutkovým základem pro posouzení existence vlastnosti účastníka řízení charakterizované jako „předpoklad pro osvobození od soudních poplatků“ (srov. § 36 odst. 3 s. ř. s. – účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být osvobozen od soudních poplatků).

Pokud jde o další poukazy stěžovatele na ustanovení s. ř. s., Nejvyšší správní soud konstatuje, že z nich není příliš zřejmé, co jejich prostřednictvím hodlal stěžovatel ve své argumentaci vyvodit. Ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. skutečně stanoví povinnost zastoupení stěžovatele v řízení o kasační stížnosti advokátem. To ovšem neznamená, že by tato skutečnost měla za následek, že by byl soud povinen účastníku advokáta ustanovit. Je v první řadě věcí stěžovatele samotného, aby si právní zastoupení zajistil. V tomto ohledu je ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. vskutku ustanovením zvláštním ve vztahu k ustanovení § 35 odst. 2 s. ř. s., které charakterizuje zastoupení v řízení jako dispozitivní (ovšem s výhradou jiného ustanovení zákona, srov. první větu cit. ustanovení). Prolomení dispozitivního charakteru volby zástupce pro řízení podle s. ř. s. však ani v případě řízení o kasační stížnosti neznamená, že by bylo suspendováno ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. s jeho podmínkami, za nichž může soud účastníku zástupce z řad advokátů ustanovit.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení úspěšný, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží. Ty by náležely podle § 60 odst. 1 s. ř. s. žalované. Žalované v tomto stadiu řízení však jednak žádné náklady nevznikly, jednak, i kdyby bývaly vznikly, podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. by je nebylo možné žalované přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2007

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu

